

Niðurstöður hópavinnu 40. þings ASÍ 17. – 19. október 2012

Hér á eftir fara niðurstöður hópavinnu 40. þings ASÍ. Tekin hafa verið saman öll atriði sem skrifuð voru á miða og lögð voru fram á hverju borði og flokkuð. Yfirflokkar eru merktir með bláum lit.

Samantekt umræðna eru niðurstöður fjögurra hópstjóra eftir sex umferðir, sem allar fjölluðu um sama viðfangsefnið.

Viðfangsefnin voru sex:

1. Hvernig fjölgum við störfum með áherslu á græna hagkerfið, hreina náttúru, sjálfbæra auðlindastýringu og nýsköpun?
2. Hvernig má samtvinna atvinnustefnu, menntun, og vinnumarkaðsaðgerðir?
3. Jöfnun lífeyrisréttinda
4. Endurskoðun almannatrygginga
5. Hvað þarf að gera til að tryggja ungu fólki viðunandi húsnæði á viðráðanlegum kjörum?
6. Hvernig lækkum við kostnað við kaup og leigu?

Greidd voru atkvæði á atriðamiða (ekki yfirflokka) og eru niðurstöður atkvæðanna því óflokkaðar. Þau atriði sem eru tiltekin hér, eru þau sem fengu flest atkvæði. Hafa verður í huga að margir miðar innihalda sömu efnisatriði með mismunandi orðalagi en eru ekki flokkaðir sérstaklega.

Töflur með heildaratkvæðafjölda má finna í excel skjali á www.asi.is undir: Skipulag ASÍ/Ársfundir/Þing ASÍ/40. þing ASÍ 2012.

Viðfangsefni: Hvernig fjölgum við störfum með áherslu á græna hagkerfið, hreina náttúru, sjálfbæra auðlindastýringu og nýsköpun?

Stefnumótun	Menntun og kynning	Orkunýting
Hugarfarsbreyting	Efla rannsóknir á nýtingu sjávarfangs – kynningu.	Efla almenningsþing.
Hvað er grænt?	Auka framboð menntunar í flutningafræðum.	Bæta samgöngur.
Skýr skilgreining á hvað er græn stefna. Gera fyrirtækjum skylt að sýna fram á græna hagræðingu þegar teknar eru ákvarðanir um breytingar.	Auka þekkingu/nýtingu á safngámaeiningum hjá innflutningsaðilum.	Vetnisvæðing.
Heilstæða stefnu en ekki sértæka fyrir hverja atvinnugrein.	Auka menntun með tilliti til sjálfbærni.	Auka framleiðslu á innlendri orku til notkunar á farartæki.
Klára rammaáætlun.	Kynna betur hvernig önnur lönd eru vistvæn.	Nýta innlenda orku á öll farartæki.
Hætta að flokka heima. Setja upp flokkunarstöðvar. Borga góð laun – mörg störf.	Vitundarvakning.	Fjölga metanstöðvum.
	Nota samfélagsmiðlana betur til kynningar.	Jafna orkuverð til gróðurhúsa.
	Efling verk og listgreina (nýsköpun)	
Nýsköpun	Innlend framleiðsla	Virkjanir
Auka nýtingu á íslensku grjóti.	Minnka óþarfa innflutning	Virkja meira.
Styrkjakerfi til nýsköpunar, gæti falist í stuðningi við launakostnað.	Minnka flutninga á þjóðvegum. Efla skipaflutninga.	Fleiri virkjanir.
Nýsköpunarsjóð með áherslu á græn störf með þátttöku fyrirtækja og einstaklinga.	Veiða þara.	Virkja sjávarföll.
Aukið fjármagn til umhverfisvænnar nýsköpunar og rannsókna.	Styðja við smáiðnað.	Sjávarfallavirkjanir.
Styðja við sprotafyrirtæki.	Minnka innflutning.	Skoða aðra kosti en vatns- og gufuafsvirkjanir (vind og sjávarfalls).

Styrkja nýsköpun.	Minni innflutning.	Virkja sjávarorku.
Aukin endurvinnsla.		Nýta alla orku innanlands.
Flokka meira heimilissorp.		Virkja þar sem allt er samþykkt og tilbúið að byrja.
Flokkun og úrvinnsla sorps.		Auka vatnsframleiðslu. Innlend orka, vatn, metan, rafmagn. Virkja, flokka sorp og nýta.
		Virkja vindinn.
		Vindstöðvar, virkja ísl. rok.
Skattar/skyldur	Framleiðsla	
Niðurgreiðsla raforku til garðyrkju og landbúnaðar.	Nám í skógrækt á háskólastigi.	
Nýsköpunar og sprotafyrirtæki fari að leikreglum á vinnumarkaði.	Smærri einingar í úrvinnslustöðvum matvæla.	
Þarf að tryggja að öll störf skili sér til samfélagsins.	Vatnsútflutningur.	
Herða eftirlit með atvinnurekendum.	Nýta það vatn sem fellur til sjávar.	
	Skógrækt fari í umhverfismat.	
	Ríkið styðji betur við bakið á innlendum framleiðendum sem stuðla að sjálfbærni – orkuverð.	
	Skógrækt.	
	Stórauka kornrækt.	
	Efla vinnslu á öllum sjávarafurðum. Nýta hreina orku (græna).	
	Meiri fullvinnslu.	
	Auka gróðurhúsaræktun.	
	Verða sjálfbær með alla matvælaframleiðslu.	
	Auka sjálfbærni í matvælaframleiðslu.	
	Setja okkur markmið um að verða sjálfbær í matvælaframleiðslu.	
	Efla ræktun á grænmeti, korni og fl.	

	Rækta meira grænmeti.	
	Auka framleiðslu grænmetis innanlands.	

Orka	Menntun og nýsköpun	Ræktun
Hvaða orka er grænust?	Styðja við sprotafyrirtæki með skattaafslætti.	Kolefnissporið – auka fjölbreytni í ræktun.
Ábyrgð hagkvæmustu kosta (virkjanna).	Stuðningur við „græna“ starfssemi (skattaafslættir).	Styrkja grænmetisbændur í formi afsláttar á orku.
Auka nýtingu glatvarma frá stóriðju.	Getum við beðið eftir nýrri/betri tækni?	Auka skógarnýtingu (rækta meiri skóga).
Auka nýtingu glatvarma frá framleiðslu fyrirtækjum.	Meiri fjölbreytni – nýsköpun.	Auka tilrauna ræktun.
Nota sólarorku meira sem þýðir kísilverksmiðju.	Efla nýsköpun.	Hvetja til notkunar á náttúruvænum orkugjöfum.
Virkja – nýsköpun.	Finna „bolinmótt“ fjármagn til uppbyggingar.	Merkja með sótspori (upprunamerki).
Nota orkuna meira – atvinnusköpun.	Auka fjármagn í nýsköpun.	Meiri nýtingu á gróðurhúsum.
Mengun síðri virkjanakosta er á okkar ábyrgð.	Rækta lækninga jurtir.	Efla grænmetis- og ávaxtarækt.
Nota hreinu orkuna í tölvuiðnaðinum.	Bæta nýtingu (menntun) á grænni orku.	Hálfkúluræktun við virkjanir.
Breyta framleiðslutækni – skráargatið og svansmerkið.	Auka þekkingu fólks á grænu hagkerfi.	Nýta háhitasvæði til ylræktar.
Nýting ljóss.	Auka menntun.	Gróðurhúsaræktun.
Virkja sjávarföllin.	Menntun í iðnaði.	
Aukum nýtingu á grænni orku í daglegu lífi.	Vinnuvitund við græn störf.	
Mýkri nýting jarðvarma (ræktun, böð, ferðaþjónusta, iðnaður og annað).	Eflum starf nýsköpunarmiðstöðva – tilrauna verkstæði.	
Betri nýting orku (sem við höfum).	Vistvæn menntun.	
Fjölbreyttari virkjanakostir (rennslisvirkjanir, sjávarföll).	Horfa á litlu tækifærin og styrkja þau. Geitamjólk/kúamjólk.	

	Auka framboð í menntun hönnuða – styttra nám - ca. 2 ár.	
	Orkubrautir í framhaldsskóla, ræktun og fleira.	
	Efla umhverfisfræðslu innan hreyfingarinnar (félagsfræðslan).	
Fullvinnsla	Framtíðarsýn	Endurvinnsla
Lítill fullvinnsla í sjávarútvegi.	Aukið fjármagn til rannsókna.	Kenna fólki flokkun á rusli.
Nýting hráefnis.	Skýra framtíðarsýn í nýtingu auðlinda.	Flokka allt rusl (heimilis- og atvinnurusl).
Áframvinna fiskúrgang (lifur og fl.).	Nýta ferðamenn betur.	Auka endurvinnslu.
Fullvinnsla fisks.	Náttúra Íslands sem auðlind í kvikmyndum.	Moltugerð.
Fullvinna afurðir.	Sjónræn ferðamennska „seljum norðurljósin“.	Endurnýting.
Meiri fullvinnsla afurða.	Verða vatnsafli- og jarðhitavirkjanir „grænar“ eftir 30 ár?	
Tollaumhverfi í viðskiptalöndum.	Er framtíð mikilvægari en hrein náttúra?	
	Bæta vegakerfið.	
	Byggja göng frá Íslandi til Noregs.	
	Heildstæða stefnu í umhverfis- og efnahagsmálum til framtíðar.	
Sjálfbærni		
Auka sjálfbærni.		

Vistvæn matvæla framleiðsla	Vistvæn orka	Atvinnu-uppbygging
Fullvinnsla innanlands úr íslensku hráefni.	Sjávarafsstöðvar – rafmagn framleitt á náttúrulegan hátt með sjávarföllum.	Störf í græna hagkerfinu gefi mannsæmandi laun.
Rækta meira grænmeti.	Nýta sjávarföllin.	Leggja áherslu á að markaðssetja vatnið erlendis.
Nýta afgangsortu til grænmetisframleiðslu.	Nýta vindorku.	Kanna möguleika á rafbílaiðnaði.
Verða sjálfbær t.d. grænmeti, kjöt og mjólkurvörur.	Endurnýjanlegir orkugjafar.	Áhersla á tæknistörf.
Fullvinnsla sjávarafurða.	Ræktun á korni og fl. til að nota sem orku á vélar.	Styrkja nýsköpunarmiðstöðvar.
Sláturúrgangur nýttur innanlands til dýrafóðurs.	Eigum að athuga með nýtingu sorphauganna sem eru víða á landinu.	Hætta að flytja grænmeti með flugvélum.
Niðurgreiða orkuverð til grænmetisbænda.	Virkjanir – búa til græn störf. Fullnýta orkuna.	Stórauka framlög til verk og tæknigreina.
Fullvinna fiskinn hér á landi.	Virkjum meira.	Auka stuðning við vistvæna framleiðslu.
Nýsköpun sem nýtir íslenskar afurðir.	Láta ferðamenn greiða ca. 1500 kr við komu til landsins. Nota skattinn til að fá atvinnulausa í eftirlit á ferðamannastöðum.	Græn störf eru þar sem grænmetisbændur eru með fjölda fólks í vinnu.
Efla lífræna ræktun með hagstæðu skatta/kostnaðar umhverfi.	Kanna möguleika á atvinnuaukningu og afleiddum störfum í tengslum við vindmyllur. Hvað getum við lært af nágrannaþjóðunum varðandi nýtingu vindorkunnar. Kostir þrátt fyrir mikinn start kostnað?	Skikka stóriðju til að fullvinna ákveðið % af framleiðslunni hér á landi.
Frumkvöðla stuðningur.	Auka meðvitund fólks fyrir hreinni náttúru.	Auka styrki/umbun
Auka matvælavinnslu.	Virkja meira og flytja raforku út.	Selja sem sér íslenskt.
Gera verðmæti úr íslenska vatninu.		Auka fjárfestingar.
Rafmagn til grænmetis og ávaxtaræktar á verði sem stóriðja fær.		Styrkja enn frekar við (tímabundnar) ráðningar til nýsköpunarfyrirtækja.
Niðurgreiða rafmagn til garðyrkjubænda.		Íslensk orka ekki úr landi – auka störf hér.
Nýta jarðvarma á Reykjanesi á afurðum til útflutnings.		Efla rannsóknir og þróun og styðja við nýsköpun.

Nýta vatnsorku og jarðhita til að efla t.d. ilrækt og fl.		Verslum innlent.
Auka grænmetisræktun og blómarækt t.d. í Krísuvík m.a. til útflutnings.		Meiri úrvinnsla úr efnum úr sorpflokkun.
Garðyrkja getur orðið öflug útflutningsatvinnugrein.		
Bændur fái tækifæri á að vera sjálfstæðari við framleiðslu, geti skapað sitt „trademark“ – vantar hvatningu.		
Efla útflutning á vatni.		
Rannsóknir.		
Fræðsla	Umhverfisskattar	
Tryggja að orka sé eign þjóðarinnar í það minnsta að stærstum hluta. Ekki sé hægt að selja hlunnindi jarða tengdri orku (jarðeigandi njóti hlunninda að hluta.)	Mengunarskattur verði að hluta nýttur til starfa til mótvægis aðgerða við kolvetniskvóta.	
Átaksverkefni – frá fyrsta degi í uppeldi barns náttúran er okkar móðir. Heimili – leikskóli – grunnskóli – o.s.frv.		
Bæta endurvinnslu.		
Menntun.		
Hvað er vistvænt?		
Stefnumótun og eftirfylgni.		
Auka fræðslu.		
Horfa til Norðurlandanna ... merkingar – viðurkenningar.		
Græn störf eru það sem fólkið í landinu þarf að efla hjá sjálfu sér.		
Komandi kynslóðir meðvitaðri – Grænfána verkefnið í leik- og grunnskólum.		
Af hverju fjölga? Auka vitund hjá starfsgreinum.		

Með menntun.		
Viðhorfsbreytingu neytenda.		
Skilgreina grænt hagkerfi í íslenskum raunveruleika.		

Eldsneyti +Samgöngur	Nýting og endurvinnsla	Ræktun
Eldsneyti úr mör.	Fiskur í neytendapakningar, t.d. saltfiskur, grænmeti.	Auka raforkuframleiðslu til nýtingar á gróðurhúsum til ræktunar á grænmeti og blómaframleiðslu.
Fyrtæki hvetji til hjólaíðkunar.	Endurvinnsla á úrgangi í iðnaði.	Matvælaöryggi.
Fjölga rafmagnsbílum.	Nýta náttúruauðlindir betur.	Aukin innlend matvælaframleiðsla.
Efling almennings samgangna.	Endurvinnslan aukin.	Aukin akuryrkja.
1 í hverjum bíl til vinnu – sameina.	Aukin endurvinnsla.	(Grænmeti) matvælaframleiðsla í gróðurhúsum.
Stuðla að vistvænni samgöngum.	Endurvinnsla.	Auka skógrækt. Fjölga sauðfjárbændum. Lægri orku til garðyrkju.
Nota innlenda orkugjafa.	Betri nýting á hráefni.	Lífrænn landbúnaður.
Almenningsamgöngur.	Fullvinnsla, nýting hráefnis t.d. affall áls, plasts.	Ísland verði sjálfbært hvað varðar matvælaframleiðslu.
Framleiðsla umhverfisvæns eldsneytis (metan, raforka).	Fullvinnsla á fleiri sviðum t.d. á matvælum og áli.	Aukin úrvinnsla úr landbúnaðarafurðum.
Nýta metan.	Fullvinnsla framleiðslu.	Fjölga framleiðslu íslenskra matvæla s.s. grænmeti.
Auka framleiðslu á rafmagni og auka notkun rafmagns í flutninga og farþegabílum.		Auka lífræna framleiðslu.
Eldsneyti – metan o.fl.		Grænmetisræktun! Heitt vatn + kalt, rafmagn, land.
Vistvænt eldsneyti.		Skógrækt!
		Aukin framleiðsla grænmetis og ávaxta.
		Fiskeldi.
		Fjölbreytt ræktun.
		Beint frá býli.
		Ávaxtarækt með nýtingu á íslenskri orku.
Græn orka	Ferðamennska (iðnaður)	Nýsköpun
Fleiri rennslisvirkjanir til	Grænn ferðamannaiðnaður t.d.	Atvinnusköpun – fjölgun starfa.

framleiðslu á rafmagni.	Hestaferðir.	
Nýta sjávaröldur til orkuframleiðslu.	Efla ferðaþjónustu.	Virkjun sjávarfalla.
Nýting raforku á Íslandi – fjölgun starfa – minni hnattræn losun.	Meiri vetrarferðamennsku.	Virkja sjávarföll til orkuframleiðslu.
Fullnýting orku.	Fararstjórn. Þjóða ferðamönnum uppá styttri ferðir t.d. hlaupatúra, skíðaferðir eða hjólatúra.	Efla nýsköpun afurða bænda.
Nýta affallsvatn.	Skipulagðari umgengni um landið.	Skapandi störf fyrir sjálfbærni.
Vindorka.	Vistvæn ferðaþjónusta.	
Grænum störfum fjölgað.		
Efla hróður grænu orkunnar í útlöndum.		
Hrein náttúra – vatnið okkar er stærsta auðlindin.		
Aukin ræktun hverskonar.		
Græn orka – sólarorka.		
Vandaður undirbúningur allra framkvæmda.		
Virkjun.		
Repjuolía.		
Pólítískt inngrip	Grænn byggingariðnaður	Hagkvæmni
Hætta að eyða krónunni og spara aurinn.	Stefna á sjálfbærni húsa „græn hús“. Endurbyggja eldri hús í þessari stefnu og nýrri hús.	Varmadætur.
Ekki þurmmjólkka bestu mjólkurkúna.	Styðja vistvæna orkugjafa til einkanota t.d. til húshitunar.	Lækka raforkuverð til gróðurhúsa.
Þjóða ræktendum grænm. + ávaxta gott start með skattaafslætti t.d. fyrstu 5 árin.		Varmaskipti.
Lækkun raforkuverðs til matvælaframleiðslu.		
Lækkun skatta á innlenda framleiðslu.		
Lækkun skatta.		
Raforka	Græn menntun	Framkvæmd

Sjávarföll - vindorka	Reynsla jafn dýrmæt og menntun.	Tala minna gera meira.
	Efla hámenntun.	
	Auka námsframboð á grænni menntun.	

Samantekt umræðu

Mikil umræða um nýtingu á umframorku sem ekki nýtist í dag t.d. til ylræktar. Nýta græna orku til grænnar framleiðslu. Efla skógrækt. Auka vatnsútflutning enda vatnið hrein náttúruafurð sem við eigum nóg af. Einnig á að skoða nýja virkjunarmöguleika t.d. vindmyllur, sólarcellur og virkjun sjávarfalla. Auka menntun og fræðslu varðandi umhverfismál t.d. praktík eins og flutningafræði. Grænn byggingariðnaður t.d. sjálfbærni húsa (vistvænir orkugjafar til að spara orku) Vistvænir bílar og grænir orkugjafar. Hvetja til grænna vottunarmöguleika hjá fyrirtækjum.

Betri nýting þeirrar orku sem til fellur m.a. til ylræktar. Fullvinnsla á þeim hráefnum sem til fellur t.d. í sláturhúsum, fullvinnsla sjávarafurða. Það þarf skilgreiningu á því hvað eru græn störf og skapa heildræna stefnu þar að lútandi. Skattaívilnanir, lægra rafmagn til garðyrkjubænda. Ísland verði sjálfbært um matvælaframleiðslu. Ný græn störf mega alls ekki verða láglaunastörf. Upprunamerking þannig að neytandinn geti séð hversu langt varan hefur verið flutt (sótspor).

Efstu 20 sætin í atkvæðagreiðslu

Virkja sjávarföll
 Virkja meira (nýta orkuna innanlands)
 Rækta meira grænmeti
 Verða sjálfbær með matvælaframleiðslu
 Meiri fullvinnslu
 Auka fræðslu
 Klára rammaáætlun
 Styrkja grænmetisbændur í formi afsláttar á orku
 Skilgreina hvað er græn stefna
 Fullvinnsla fiskafurða
 Styrkja nýsköpun
 Fullvinna innanlands úr íslensku hráefni
 Auka nýtingu glatvarma frá stóriðju
 Vindrafstöðvar (virkja vindinn)
 Efla vinnslu á öllum sjávarafurðum – nýta græna orku
 Tryggja að öll störf skili sér til samfélagsins
 Aukin skógrækt
 Grænn byggingariðnaður
 Vatnsútflutningur
 Heildstæð stefna en ekki sértæka fyrir hverja atvinnugrein

Viðfangsefni: Hvernig má samtvinna atvinnustefnu, menntun, og vinnumarkaðsaðgerðir?

Efling iðn- og starfsnáms	Raunfærnimat	Uppstokkun skólakerfis
Auka iðnnám – meiri kynning í framhaldsskóla	Raunfærnimat/starfsmat – tengist atvinnulífínu	Meiri sveigjanleika í verknámi (skólar) v/fámennra greina
Horfa fram á við. Fyrirtæki styrki t.d. iðnnám – fá betri starfsmenn síðar – arðinn þá.	Raunfærnimat fyrir húsmæður	Auðvelda aðgang að námi sem gefur gráður til að efla samkeppni innan starfsgreina
Þjóða uppá meiri valkosti úti á landi í styttri námsbrautum, fyrir eldra fólk	Byggja upp starfsnám á almennum markaði sem tengist starfsreynslu	Áhersla á góða grunnmenntun
Stutt starfsnám	Kynna raunfærnimatið enn betur	Efla fullorðinsfræðslu
Styttri starfsbrautir	Leggja meiri áherslu á raunfærni í iðnaði	Efla grunnskólann – kynning á atvinnugreinum
Sérhæfa námskeið	Raunfærnimat	Krakkar fá að komast fyrir í tengingu við atvinnulífið sem part af námi
Auka iðnmenntun	Símei endurmenntunarmiðstöð. Hafa boðið uppá raunfærnimat	Stokka upp skólakerfið – stytta framhaldssk. – lengja skyldunám í 18 ár.
Efling iðnnáms/starfsnáms		Betri framhaldsskóla fyrir stráka
Gera iðnmenntun hærra undir höfði	Kynningar	Samstarf
Hvetja ungt fólk til að kynna sér möguleika í verk- og tæknigreinum	Kynna starfsmenntasjóðina	Samstarf á milli skóla – atvinnulífs og verkalýðsfél.
Koma ungu fólki í skilning um að það að læra á bókina er ekki það eina sem er í boði.	Efla fræðslu á framhaldsskólastigi um stéttarfélög og hvað er að vera á vinnumarkaði	Samstarf atvinnulífs og skóla
Nám í olíuleit og olíuvinnslu	Hvetja ungt fólk til náms	Fyrirtæki og skóli tali saman til að sjá framtíðarsýn beggja
Leggja miklu meiri áherslu á garðyrkjunám	Kynna námsframboð betur	Meira samtal á milli skóla og atvinnulífs
Fjarnám	Tenging iðnnáms í framhaldsskóla við efri stig grunnskóla	Meiri samvinnu milli menntakerfis og atvinnulífs
Fókuserað starfsnám í fjarnámi – fyrirtækjatengt fjarnám	Kynning á iðn – og verknámi í grunnskólum – starfs – og námsráðgjafa	Gera sýnilegri aðgerðir verkalýðsfélaga vegna fólks í atvinnuleit

Efla fjarnám	Kynna verk- iðnmenntun fyrir ungu fólki	Greina þörf fyrir ákveðna tegund menntunar með tilliti til vinnumarkaðar
Auka fjarnám	Kynningarherferð og hvatning á vinnustöðum	Hver er þörf atvinnulífsins?
Kynna betur fjarnám	Menntun skapar verðmæti	Gera plön til lengri tíma – áætlun til 4 ára
Fjármögnun náms	Styrkja fólk til náms ef það missir vinnu – efla náms- og starfsráðgjöf	
Styrkja fólk til náms þótt það sé komið út í atvinnulífið	Styrkja atvinnuleitendur til náms á greiðslum	
Námskeið á vinnutíma	Starfsmaður auki verðmæti sitt með símenntun	
Fyrirtæki gefi frí á launum til að sækja námskeið	Virkja atvinnurekendur í kynningu á námi	
Fyrirtæki styrki iðnnám	Atvinnurekandi sjái sér hag í að mennta starfsfólk sitt á vinnutíma	
Lækka kröfur til að geta tekið námslán – meiri sveigjanleika	Efla skilning á nauðsyn endur- og símenntunar = atvinnurekendur	
Laga skattalög. Allt nám frádráttarbært – styrkir til náms		

Starfsnám	Menntun	Kynning
„S.U“ að danskri fyrirmynd, kostað af lífeyrissjóðum	Áfangaskipta menntun meira	Öflugri kynningu inn í fyrirtæki á úrræðum félagsmanna
Gera starfsnám meira aðlaðandi fyrir bæði ungt fólk og atvinnulíf.	Stytta námstíma á framhaldsskólastigi	Starfskynning – grunnskóli – atvinnulíf
Aukin tækifæri í starfsnám, t.d. smíðjur eins og fjölsmiðjan	Stytta námstíma	Öflugari rannsóknir sameinaðs atvinnuvegaráðuneytis
Íslenskunám fyrir útlendinga á vinnutíma	Nám er vinnandi vegur	Vinna markvisst að kynningu á iðn- og tæknigreinum
Gera fólki kleift að fara í nám á vinnutíma	Skoða „mentor“ námsleiðir (starfsnám)	Kynna verk- og tækninám fyrir grunnskólanemum
Hvetja fólk til að kynna sér hvaða nám er í boði	Auka og efla tæknimenntun	Frekara samstarf atvinnulífs og skólakerfisins
Bjóða uppá námskeið eða nám í viðkomandi starfsgrein	Félögin ættu að hafa það að stefnu sinni að mennta fólk upp úr félögunum	Veita innsýn í atvinnulíf strax í grunnskóla
Láta atvinnulífið borga meira í menntun – þeir nýta hana!	Að aukin menntun skili sér með launahækkunum	Kynna iðngreinar betur – auglýsa - kynningarefni
Viðbótarnám = betri laun. Verður að tryggja í karasamning	Atvinnustefna fyrirtækja þarf að tengjast námi með virkari hætti	Nýta tækni til auglýsinga á fyrirtækjum
Fyrirtækjaskólar	Fagskólastig	Vinumarkaðsaðgerðir
Auka þekkingu á möguleikum til náms hjá trúnaðarmönnum og starfsmönnum verkalýðsfélaga (stjórnanna)	Auka vægi raunfærnimats	Persónuleg nálgun vantar við atvinnuleitendur
Að starfsmenntanámskeið verði metin til eininga	Raunfærnimat þar sem mögulegt er	Virkar vinnumarkaðsaðgerðir verða að tengjast reglum á vinnumarkaði
Styttra nám = aðstoðarfólk iðn-tæknimanna	Hvetja til að tekin verði upp menntast. sem miðast við þarfir atvinnulífsins	Frábært – VIRK – starfsendurhæfing
Kynna námsstyrkina hjá stéttarfélögum	Virka vinnustaðanám. Hvetja fél. til endurmenntun. Skortir sveigjanleika	Atvinnulausir sendir í samfélagshjálpi
Gera atvinnurekendum kleift eða gert aðlaðandi til að ráða ungt fólk í starfsnám	Vinnustaðakynning á námsmöguleikum	Eftirlit með vinnum. aðgerðum
Virðing fyrir störfum	Atvinnurekendur stjórnir ekki nemamálum, sbr. námssamninga	Stéttarfélögin taki yfir vinnumiðlun

Minnka snobbið gagnvart starfsheitum	Setja inní kjarasamninga að ræða eigi símenntunarúrræði fyrir starfsfólk í launaviðtali	STARF
Minnka stéttaskiptingu á milli námsgreina	Gera fólki kleift að endurmennta sig á launum	Meiri samvinna á milli verkalýðsfélaga og vinnumiðlana
Starfsmaður beri virðingu fyrir starfi sínu	Lengja skyldunám til 18 ára með meiri sérhæfni seinustu 2 árin	Laun
Virðing fyrir störfum kemur líka utanfrá	Fyrirtæki ráði nema (14-18 ára) í 4 vikur til kynningar á störfum	Munur milli lægstu launa og atvinnuleysisbóta þarf að vera meiri. Gulrót!!
Framtíðarstefna		Námsstyrki
Tengja háskóla betur við atvinnulífið. Hafa kúrsa (Marel 106/206)		Meta námskeið og stytta nám til laun
Fá undanþágu á lágmarksaldri í ESB vegna sérstöðu Íslands. Börn læri að vinna 12-14 með störfum sem hentar.		Sýna að laun iðnaðarmanna geta verið góð
Rannsóknahópur atvinnulífs og skóla sem rannsaka. Hvernig námskeið, efni og uppbygging, skilar sér í starfi		Hækka laun hjá iðnnemum
Fá klára atvinnustefnu frá stjórnvöldum		Hækka laun nema á samningstíma
3. anna heilsársskóla til að minnka árstíðasveiflu atvinnuleysis		Iðnaðarmaður hefur betri laun en bankamaður <u>stundum!</u>
Stefna á að fylgja 2020 áætlun		
Vantar heildstæða stefnu í atvinnu - /menntamálum		
Samræma aðgerðir og útgreiðslur starfsmenntunarsjóða		

Efling verk- og tæknimenntunar	Menntastefna	Atvinnustefna
Nýta menntastofnanir atvinnulífsins til eflingar starfsnáms	Með því að aðilar vinnumark. og menntamálaráðun. Vinni að sameiginlegu markmiði er varða menntun fyrir framtíðina.	Fagleg þekking verði viðurkennd – lögvernd. starfsheita.
Námstækni fyrir fullorðna	Auka starfsmenntun og auka virðingu starfsmenntunar	Kanna hvar er mest þörf á menntuðu fólki og hvetja fólk til að mennta sig í því
Starfsnám – fjarnám verði byggt inní kjarasamninga. Samningur milli starfsmanns og atvinnurekenda.	Efla endurmenntun	Könnuð þörf vinnumarkaðar á vinnuafli með tilliti til menntunar
Efla verkmenntun í grunnskólum.	Ríki, atv.rek. og stéttarf. sameinist um stefnu í fullorðinsfr. og endurmenntun	Með öflugum eftirmenntunarstofnunum sem atvinnulífið stjórnar
Efla kynningar starfsgreina á vegum stéttarf.	Auka tækifæri fólks til náms á fullorðinsárum „annað tækifæri til náms“	Auka græna-umhverfisvæna hugsun...
Taka inní skólaskyldu starfskynningu svo sem sjómennsku, landbúnað, iðnað o.fl.	Annað/nýtt tækifæri til náms.	Með ákvörðunum stjórnvalda hvert eigi að stefna, t.d. stefna á grænt hagkerfi
Kynna ungu fólki ólík störf (og líka foreldrum) og mikilvægi þeirra.	Jafna aðstöðu fólks til náms. Höfuðborg /landsbyggð	Atvinnustefna > hvaða menntun vantar til að vinna ákv. störf. Hver er þörfin? Á vinnumarkaði
Engar blindgötur!	Meiri stuðningur við lesblinda og talnablinda	Ábyrgð fyrirtækja
Efla 4. stigið (tækniháskóla)	Tengja skóla við atvinnulífið. Stofna hollvinasamtök atvinnulífs um skólann sem og fagræða ??? skólans frá atvinnulífinu	Hrósa fyrirtækjum sem sinna starfsmenntun
Bæta náms- og starfsráðgjöf – ekki bara bóknám!	Gæði náms samsvari námslýsingu	Atvinnulífið/fyrirtæki láti vita hvaða færni/þekkingu þau þurfa
Í samstarfi við vinnuveitendur verði iðnaðar umhverfi kynnt sem fýsilegur kostur	Starfsgreinaráðin nýta betur tengslin	Ábyrgð fyrirtækja sé aukin vegna starfsmanna
Lærum af þýska „Dual“ kerfinu	Með eflingu raunfærnimats	Fyrirtæki axli ábyrgð varðandi starfsþjálfun/menntun starfsmanna

Samstarf grunn- og verkmenntaskóla	Ungt fólk fái aukin tækifæri til að kynna breyttum störfum	Svigrún inn í kjarasamningi fyrir menntun
Áhersla á tæknimenntun + (vísindi – þekkingu)	Með góðri grunnmenntun allra	Samvinna atvinnulífs og menntastofnana
Gera fleiri störf að iðnaðarstörfum með þeirri viðurkenningu og hærri launum sem í því felast. T.d. gera störf í verslun og þjónustu að iðnmenntun. Verslunarstjóri yrði t.a.m. iðnmenntun. Aukið sjálfssalít starfsmanna og virðing fyrir störfum þessa hóps. Þyrfti að haldast í hendur við hærri laun f/hvatn.	Með skólakerfi sem er sveigjanlegt eftir grunnnám	Starfsmenntun metin til launa
Gera starfsnámi hærra undir höfði	Styttra nám sem grunnnám til iðnmenntunar t.d. suða o.fl.	Fjármögnun
Auka t.d. iðnmenntun. Það á trúlega eftir að verða skortur	Fá fólk með okkur í greiningarvinnuna – hvað þarf?	Endurskoða námslána/styrkjakerfið – fyrir fólk á vinnumarkaði
Hagur atvinnuleitenda	Samstarf símenntunar	
Fá atvinnulífið í betra samstarf/aukið samstarf við þá aðila sem þjónusta atv. leitendur. Ósammála að efla þurfi náms- og starfsráðgjöf – gósentíð hjá námsleiðshöldurum og styttri námsleiðum. Leggja áherslu á að kenna atv.leitendum að sækja um störf – hvernig þeir eigi að bera sig að, þ.e. hvað þýðir það að sækja um starf – færa inni skólakerfið. Margir atvinnuleitendur stunda nú nám e. ákveðnum skilyrðum samhliða bótum – þarf að gæta jafnræðis á milli atvinnuleitenda og þeirra sem taka námslán. Þarf jafnvel að stokka upp – skipta upp kerfinu. Hvernig verður atv.lífið tilbúið að taka við þessum fjölda við útskrift? -> þróa ákv. tegund starfsþjálfunar – ólík þeirri sem er í dag.		
„sænska“ – aðferðin sé notuð og fyrirtækjum skylt að svara umsóknum		
Atvinnulausir fái tækifæri til náms/endurmenntunar		

Besta leiðin fyrir atvinnuleitendur eru starfstengd úrræði		
Fyrirtæki og ríki bjóði atv.leitendum að koma í þjálfum og menntast hjá þeim öllum til góðs		
Hjálpa fólki sem að veikt?? er á vinnumarkaði, með því að koma því á námskeið og efla það og styrkja. Fyrirtæki komi þar inn með starfsþjálfun.		

ASI + SA	Grænn kostur	Atvinnulífið
Tala saman og líka að gera saman = framkvæma	Auka grænu byltinguna – næsta stóriðja Íslands	Starfsmaður sé hluti af afkomu fyrirtækja
Tala minna – gera meira	Lækkun raforkuverðs til matvælaframleiðslu	Starfsmenn geti keypt sig inn í fyrirtækin
Þarfagreining	Auka námsframboð í grænum störfum	Ríkisstjórnin efni gefin loforð um aukna atvinnu (15 þús. störf)
Í gegnum stéttarfélög	Í skólamálum að flytja mötuneytin inni skólana. Til að skapa störf þar inni til að búa börnum okkar betri framtíð	Með löggjöf
Skammtíma atvinnuþjónusta (Temp.)	Uppbyggileg störf í að fjölga sjálfbærni í ræktun grænmetis	Stuðla að viðhorfsbreytingu í þjóðfélaginu gagnvart námsgreinum
ASÍ styðji við nýsköpun	Menntun/fræðsla	Hugarfarsbr. Virðing fyrir störfum. Öll störf eru jafn mikilvæg
ASÍ móti stefnu til stuðnings iðnnáms	Efla áhuga á iðnmennt	Auka verklega kennslu í framhaldsskólum
Vinnumiðlun fyrir tímabundin störf – lausráðið starfsfólk	Atvinnurekendur hvetji starfsfólk til menntunar (hæfara starfsfólk)	Auka kynningu á atvinnulífinu við útskrift.
Leiðsögumannanám verði lögbundið	Breyta hugsunarhætti ungs fólks til náms.	Eftirfylgni – hvatning eftir skóla (náms-atvinnu-ráðgjöf)
Nýsköpun	Gera öllum kleift að stunda nám. Lín? Styrkir	Aukið svigrúm á vinnumarkaði fyrir hlutastörf svo fólk m/skerta starfsgetu sjái t.d. hag sinn í endurmenntun
Einstaklingsmiðaðra nám – fleiri möguleikar	Auka stuðning svo allir geti stundað nám	Fl. hlutastörf
Skólaskylda til 18 ára – fyrstu 2 ár skylda í framhaldsskóla	Efla kynningu iðnnáms í skólakerfinu	Auka atvinnumöguleika
Breyta námskerfi – lengja skyldunám – stytta almennt nám, velja leið fyrr	Endurmenntun til að auka tilbreytingu	Fagnám fyrir verslunarfólk
Stuðla að eflingu hátækniíðnaðar – fleiri tæknistörf	Samræma bóknám í verknámsgreinum að þörfum starfsins	Tengja skóla betur við atvinnulífið
Virkja hugaraflið	Auknir möguleikar með starfsmati til náms	Þróa samstarf ólíkra aðila
Nýsköpun	Efla starfskynningar í grunnskólum í	

	Samvinnu við stéttarfélög	
Marka atvinnustefnu „nýsköpun“	Skólinn kynni aukin úrræði og námsmöguleika	
Nýsköpun – hagkerfi með hreina orku og sjálfbærni	Kynna iðnnám í grunnskólum t.d. 10. bekk	
Finna sameiginlega stefnu	Auka fræðslu til æskunnar á atvinnulífinu	
Fjármagna þá stefnu markvisst	Viðurkenning á námskeiðum/starfsreynslu	
Rannsóknir	Efla verkmenntun	
Samvinna hagsmunaaðila	Efla verkmenntun í málmíðnaði	Óflokkaður miði
	Samræming menntunar og hugarfars	Neita að svara
	Menntun í samræmi við það	
	Iðnmenntun/akademia	
	Auka iðnskólamöguleika (hampa – kynna)	
	Starfsmenntun sé launahvetjandi	
	Menntun, námskeið, skili sér í launahækkun	
	Einstaklingsmiðað nám	
	Veita meiri upplýsingar um aðgerðir. Nám	
	Meta starfsaldur	
	Stutt starfsnám	
	Auka kennslu í leikskólum	
	Tæknivæða grunnskóla	

Samantekt umræðu

Menntun skapar verðmæti. Þjóða þarf uppá styttri námsleiðir/starfsnámsbrautir og skipta upp í þrep. Raunfærnimat er mikilvægt tæki. Tengja þarf grunnskólann við verklegar greinar og auka virðingu við verk- og tæknimenntun með aukinni kynningu á verk- og starfsnámi í grunnskólum. Nauðsynlegt er að hafa einhvern hvata varðandi starfsmenntun, t.d. með launahvetjandi kerfi, að fólk fái að stunda nám á vinnutíma o.fl. Þá er öflugt samstarf

atvinnulífs og skóla mikilvægt og að fyrirtæki greini þörfina m.a. í tengslum við nýja vaxtabrodda í atvinnulífinu. Úrræði fyrir atvinnuleitendur þurfa að vera góð og setja þarf á skylduvirkni eftir 18 mánaða atvinnuleysi. Menntun er sameiginlegt verkfæri og er á ábyrgð stjórnvalda, samtaka fyrirtækja og verkalýðsfélaga.

Efstu 20 sætin í atkvæðagreiðslu

Efla raunfærnimat

Raunfærnimat/starfsmat, tengist atvinnulífi

Kanna hvar er mest þörf á menntuðu fólki og hvetja fólk til að mennta sig á því

Hvetja ungt fólk til að kynna sér möguleika t.d. í verk- og tæknigreinum

Samstarf á milli skóla/atvinnulífs/verkalýðsfél.

Stytta námstíma á framhaldsskólastigi

Starfsmenntun metin til launa

Auka verklega kennslu í framhaldsskólum

Stéttarfélögin taki yfir vinnumiðlun

Virkja vinnustaðanám. Hvetja fél. til endurmenntunar - skortir sveigjanleika

Annað tækifæri til náms

Í samstarfi við vinnuveitendur - iðnaðarumhverfi kynnt sem fýsilegur kostur

Vinnumiðlun fyrir tímabundin störf/lausráðið starfsfólk

Efla fullorðinsfræðslu

Menntun skapar verðmæti - atvinnurekendur sjái sér hag í að mennta starfsfólk sitt á vinnutíma

Auka vægi raunfærnimats

Fagháskólastig

Vantar heildstæða stefnu í atvinnumálum/menntamálum

Fyrirtæki axli ábyrgð varðandi starfsþjálfun - menntun starfsmanna

Þróa samstarf ólíkra aðila

Viðfangsefni: Jöfnun lífeyrisréttinda

Hækka iðgjöld	Samtrygging Samræmd réttindi	Bæta upplýsingastreymi
Breyta forsendum vegna hækkunar iðgjalda	Lífeyrisréttindi eiga að vera sameign hjóna	Kennsla um lífeyrismál í skólana
Hækkun lífeyrisgreiðslna – meira gegnsæi	Byggt á samtryggingu	Grunnupplýsingar á mannamáli – lífeyrissjóðir og TR
Hækkun iðgjalda	Samræmd réttindi – ellilífeyrir, fjölskyldulífeyrir- áfallalíf.	Lífeyrissjóður eftir jöfnun sé ekki skattlagður meira en fjármagnstekjuskattur
Hækka iðgjöld		
Val um séreign innan samtryggingar	Almenna og opinbera kerfið – jöfnuður	Örorkan til ríkisins
Val um áherslur á mismunandi tryggingar – elli-örorku – maka	Samræma lífeyriskerfið	Örorkan til ríkisins
Val um að leggja viðbótarlífeyrisgj. í séreign	Opinberir starfsmenn í sömu lífeyrissjóði og aðrir	Færa örorkuþátt til ríkisins
	Opinberi- og almenni markaðurinn – sömu iðgjöld – sömu forsendur	Tryggingastofnun alveg aðskilin frá sjóðunum
	Jöfnun lífeyrisréttinda – opinbera og almenna vinnumark.	Örorka til ríkis. Eins og hver einstaklingur var staddur hjá lífeyrissj.
	Milli: almenna og opinbera kerfisins	
	Samræmdur lífeyrisaldur	
	Sömu réttindi fyrir alla	
	Að lífeyrissjóðir samræmi greiðslur til almennings	
	Sjálfbært kerfi, bæði opinbera og almenna	
	Jöfnun lífeyrisréttinda við opinbera starfsmenn	
	Sömu réttindi fyrir alla	

	Afnám ábyrgðar launagreiðenda	
Fækkun lífeyrissjóða		
Einn lífeyrissjóð fyrir alla landsmenn		
Einn lífeyrissjóð fyrir alla		
Leggja lífeyriskerfið niður og láta ríkið taka við þennan málaflokk		
Fækkun lífeyrissjóða		
Sameina almennu sjóðina (ekki þó alla)		
Lágmarksstærð verði 10.000 sjóðfélagar		
Ca. 5 sjóðir á almenna markaðnum		
Samræma alla lífeyrissjóði og fækka þeim		
Séreign / sameign	Leiðir að sjálfbærni	Örorka / skerðing
Skýrari skiptingu á lífeyrissjóð og samtryggingu	Ríkið þarf að koma að jöfnun þar til sjóðirnir eru sjálfbærir	Sanngirnismál að lækka skerðingarmörk TR
Auka séreign	Hækka framlag í almennu sjóðina	TR greiði vissa upphæð til allra óháð gr. úr lífeyrissjóði
Séreign verði valkvæð	Að tillit verði tekið til markaðsáhættu kerfisins	Afnema tekjutengingar
Auka hlut séreignar	Hafa hag að borga í lífeyrissjóð	Afnám tekjutenginga í almannatryggingakerfi.
Verja sameignina	Framtíðin sjálfbær	Eign í lífeyrissjóði skerði ekki örorku frá ríkinu
Standa vörð um samtryggingarkerfið okkar	Sjálfbærni sé tryggð	Hækka framlag ríkisins til sjóðanna vegna aukinnar örorkubyrði
Viðhalda skylduaðild	Sjálfbært kerfi	Örorkulífeyrir alfarið hjá TR
Breytingar í lögum um lífeyrissjóði	Fækka lífeyrissjóðum – gera sterkari	
Skilgreina betur hvort hægt sé að breyta réttindum	Fækkun lífeyrissjóða í 4-5 sjóði (opinberu meðtaldir)	
	Fækkun lífeyrissjóða – ódýrari rekstur – Eitt kerfi	

	Að blönduð leið sjóðsöfnunar og gegnumstreymis verði skoðuð	
Jöfnun opinbera- og almenna kerfisins	Starfslokaaldur	Annað
Jafna lífeyrisréttindi við opinbera starfsmenn	67 ára	Jafna lífeyrisréttindi karla og kvenna
Ríkið leggi til framlag til almennu sjóðanna til að minnka þann mismun sem er	Starfslokaaldur verði valkvæður og taka lífeyris	< Uppbygging inn >hægt út aftur Aðlögun 3 ár að markaði Hvað vill launafólk gera hvað jöfnun varðar
Samræma reglur milli sjóða	Sveigjanleg starfslok	Hækka og tryggja
Lífeyrir- Eitt kerfi – Jafna ríkissjóð niður, Almenna sjóði upp	Að allir hafi val um að hefja töku lífeyris 60 ára	Tilfærsla á fjármunum
Einn öflugan lífeyrissjóð – ríkistryggðan	Ellilífeyrisaldur hækki ekki	Rökhyggja – óskhyggja – þráhyggja
Söfnun í lífeyrissjóð – fylgi sjálfkrafa á milli	70 ára	Einfalda kerfið
Tel jöfnun vant vera framkvæmanlega		Framfærsla viðmið – tengja bætur
Með fækkun sjóða í 4-5 verði réttur jafnaður		
Skerðing jöfn lægsta tekjuhlutfalli		
Lækkun hæstu réttinda ofan frá		
Jafn réttur – Ríki vs. almennt kerfi		
Eitt kerfi fyrir alla		
Á sama og það opinbera		
Allir fá einn út úr sjóðunum		
Skerðingu (130 millj) verði deilt niður á alla lífeyrisþega með lagasetningu		
Allir verði með sömu % í lífeyrisgreiðslu		
Allir hafi 76% af meðallaunum eftir 40 ára starf		

Jafna réttindi í kerfinu upp á við þar til 76% markinu er náð		
Minni tekjutenging	Sveigjanleg starfslok	Hækkun á lífeyrir
Afnema tekjutengingu	Nauðsynlegt að fólk hafi sveigjanleg starfslok	Hækkun á lífeyrir
Afnema tekjutengingar	Sveigjanleg starfslok	
Auka greiðslur almannatrygginga til lífeyrisþega	Samræmdur aldur þegar farið er á eftirlaun	
Minnka tekjutengingar		
Minnka tekjutengingar		
Samræmt lífeyriskerfi	Fækkun sjóða	Hækkun iðgjalds
Lög frá Alþingi um jafnan rétt lífeyrisréttinda	Sameina sjóði	Auka iðgjöld í lífeyrissjóðina
Setja stopp á opinbera kerfið og stofna nýja deild með jöfnun í huga	Færri sjóðir – öflugir sjóðir	Jafna inngreiðslur
Lengja starfaldur opinbera geirans	Einn lífeyrissjóð – annað of dýrt	Hækkun iðgjalda í 15,5 – frjálst val
Sama lífeyriskerfi fyrir alla	Einn lífeyrissjóður	Með því að jafna inngreiðslur allir sjóðir með sama
Réttindasöfnun verði eins hjá sjóðunum	Einn sjóð	Hækkun iðgjalds
		Hækkun iðgjalda
		Jafna lífeyrisgreiðslur milli almennra og opinbera
		Hækka framlag atvinnuveitenda
		Auknar greiðslur atv. rekenda í lífeyrissjóð
		Hækka framlag vinnuveitenda
Séreign	Bakábyrgð atvinnur.	Ábyrgar fjárfestingar og aðhald
Verður að vera skýrt hlutverk milli séreignar og sameignar / TR	Skoða bakábyrgð ríkissjóðs	Opna fyrir fjárfestingar lífeyrissjóða erlendis
Má ekki blanda saman séreign og lífeyrir frá TR	Afnema ríkisábyrgð með lögum	Aðhald í rekstri
Hluti iðgjalds í séreign		Ábyrg ávöxtun
Stærri hluti í séreign		

Hækkun iðgjalds fari í séreign		
Hækkun iðgjalds fari í séreign		
Annað		
Auka samráð hagsmunahópa ASÍ, BSRB, KÍ o.fl.		
Færa örorkubætur frá lífeyrissjóðum til ríkisins		
Sveigjanlegar útgreiðslur		
Hluti hækkunar iðgjalds fari til almannatrygginga		
Greiða af auðlyndum % í lífeyrissjóði		
Almenn fræðsla til félagsmanna um lífeyrismál		
Það sem þú hefur borgað = það sem þú átt		

Samræma lög sjóðanna	Skerðing	Hækkun iðgjalda
Ekki hækka aldur – auka val	Í LSR verði sett á C- deild við hlið núverandi A og B deilda. Sú deild lúti lögmálum þeim sem almennu sjóðirnir búa við	Taka stærri hluta af launum í iðgjald
Örorka yfir á ríkið	Hærra gjald – meiri skerðingar	Að vandi opinberu sjóðanna verði leystur áður en til hækkunar iðgjalda kemur
Breyta lífeyrisréttindum opinb. starfsmanna til nútímans	Setja þak á útgreiðslur	Lækka réttindi opinb. starfsmanna m. lögum – ríkið borgi strax
Gera opinberu sjóðina sjálfbæra	Skerðing á opinberu sjóðunum! Tekjujöfnun gagnvart almennu	Hækka framlag vinnuveitenda
Ríkið tryggi alla sjóði	Skerða lífeyri opinberra starfsmanna	Hækkun iðgjalda
Sveigjanleg starfslok	Skerðing á opinberu sjóðina	Hækka framlög í sjóðina á almenna markaðnum
Leggja niður lífsj. ríkisins og færa starfsmenn yfir í almenna	Æðstu ráðamenn njóti sömu réttinda og aðrir	
Réttlætismál að skattgr. haldi ekki uppi opinb. kerfinu		
Mikilvægt að lífeyrisréttindi verði jöfnuð upp á við		
Ríkið greiði framlag að hluta		
Einfalda kerfið! TR sjá um örorku en eftirlaun komi frá lífeyrissj.		
Sjóðum verði fækkað í 5-10 og samkeppnishæfni og stöðugleiki í kerfinu verði betur tryggður		
Einn lífeyrissjóð í samtrygg. – Auka séreign		
Fækka sjóðum		
Einn lífeyrissjóð fyrir alla		
Einn sjóð fyrir alla		
Opinbera kerfið sé skert í þrepum. Almenna kerfið sé hækkað í þrepum og kerfin sameinuð í sjálfbærni		
Samræma reglur		

Unnið verð að fækkun sjóða		
Sjóðum fækkað í einn og rekstarféð nýtt til endurskipulags		
Venjulegt fólk áfram í stjórnnum lífeyrissjóða! (FME próf óeðlilegt!)		
Atvinnurekendur úr stjórnnum sjóða		
Ábyrgar fjárfestingar		
Leyfa fjárfestingar erlendis		
Jöfnuður	Fræðsla	Spurningar
TR umbuni ekki þeim sem hafa unnið svart með samsv. greiðslum og til þeirra sem hafa unnið og greitt í lífeyrissjóð	Auka kynninu til almennings	Kem ekki auga á það hver á að borga nema við þessa jöfnun ef vilji til jöfnunar
Hækkun iðgjalda til jafns við opinbera sjóði		Er það eftirsóknavert?
Aðilar vinnumarkaðarins geri samkomulag við stjórnvöld um jöfnun lífeyrisréttinda		
Enga skerðingu – bara lágmarks framfærsla		

Samantekt umræðu

Áherslur á samræmt lífeyriskerfi samhliða því sem lífeyrissjóðum verði fækkað. Jafna lífeyrisréttindi almennra sjóða á við réttindi í opinberum sjóðum og gera kerfið sjálfbært. Ná aukinni hagræðingu með fækkun sjóða, einfalda kerfið til þess að bæta tryggingafræðilega stöðu sjóðfélaga. Kerfið verði sjálfbært og launagreiðendaábyrgð felld niður.

Aukinn sveigjanleiki til starfsloka og tóku lífeyris. Iðgjald verði hækkað í almennum sjóðum til að ná samræmingu upp á við.

Mismunandi skoðanir varðandi hvernig eigi að ráðstafa viðbótariðgjaldi, hvort það fari í séreign eða samtryggingu. Rætt um að hluti af viðbótariðgjaldi fari í séreign

Afnema tekjutengingar varðandi almennan lífeyrir og séreign. Örorka verði færð í meira mæli til ríkis. Mikil umræða um að bæta þurfi upplýsingar til almennings um kerfið

Efstu 20 sætin í atkvæðagreiðslu

Jöfnun lífeyrisréttinda á við opinbera starfsmenn

Samræmt lífeyriskerfi

Fækkun lífeyrissjóða

Sjálfbært kerfi - bæði opinbera og almenna

Byggt á samtryggingu

Sveigjanleg starfslok

Réttlætismál að skattgreiðendur haldi ekki uppi opinbera kerfinu

Einn lífeyrissjóð

Minnka tekjutengingar

Afnema tekjutengingar

Færa örorku frá lífeyrissjóðum til ríkis

Auka fræðslu til almennings

Einfalda kerfið

Hækkun iðgjalda

Hafa hag af að borga í lífeyrissjóð

76% af launum eftir 40 ár

Lágmarksstæð verði 10.000 sjóðfélagar

Verja sameignina

Hækkun iðgjalds fari í séreign

Hluti iðgjalds fari í séreign

Viðfangsefni: Endurskoðun almannatrygginga

Skýrt	Örorka	Tekjutenging
Skýrari verkaskipting milli TR og lífeyrissjóða	Öryrkjar eiga ekki að vera 2. flokks þegnar	Skýr ávinningur
Skýr verkaskipting milli lífeyrissjóða og TR	Hvar eiga öryrkjar að vera	Hækka frítekjumarkið
Skýrara hlutverk almannatrygginga	Samræma upphæðir slysa- og örorkubóta	Draga verulega úr tekjutengingum milli lífeyrissj. og almannatr.
Skil milli TR og lífeyrissjóða	Almannatryggingar taki örorkuna alfarið	Alm.tryggingakerfið þarf að vera réttlátt. Það er það ekki í dag m.krónu á móti krónu
Betra aðgengi að upplýsingum og rétt	Á tíma starfsendurhæfingar = lífeyrissjóðir. Starfsendurhæfing fullreynd = TR	Skýr ávinningur þarf að vera með að greiða í lífeyrissjóði
Einfalda kerfið þannig að fólk skilji rétt sinn	Opinbera komi til móts við gr. á örorkubótum	Draga verulega úr samspili við almannabótakerfið, þ.e. skerðingum
Einfalda kerfið	Auka þátt ríkisins v/ örorku	Horfið verði frá tekjutengingum milli heilbrigðiskerfis og lífeyristekna
Einfalda kerfið	Örorkubyrði lífeyrissjóða verði létt með aukinni þátttöku TR	Afnema skerðingar
	Ójöfn greiðslub. vegna örorku, lífsj. ófaglærðra í mun verri stöðu. Ríkið komi að	Afnema skerðingar
	Tekjumark alm. trygginga verður að hækka	Afnema skerðingar
	Örorka verði hjá Tryggingastofnun – Ellilífeyrir hjá lífeyrissjóðum	Almannatr. hætti skerðingum
	Örorka út úr lífeyrissjóðum til ríkis	Burt með tekjutengingu
	Jöfnun örorkubyrði lífeyrissjóða með þátttöku ríkis	Óskertar greiðslur úr almannatryggingum

	Starfsgetumat	Afnám tekjutengingar – Tekjur / skattar
Annað		Afnema tenginu milli lífeyris og almannatr.
Kalla greiðslur úr tryggingast. annað en bætur		Afnema tekjutengingu milli lífeyrisréttinda og alm. trygginga
Einfalda útreikninga tryggingabóta		Afnema skerðingar milli lífeyrisgreiðslna og ellilífeyris
Ekki hækka lífeyrisaldur		Afnema tekjutengingar upp að ákveðnu marki t.d. 250 þús. – draga úr
Tryggingastofnun sjái um greiðslur til hjúkrunarheimila		Afnema tekjutengingu
		Endurskoða tekjutengingu – setja þak - hámark
		Frítekjumark
		Sveigjanleiki í starfslokum og töku lífeyris
		Draga úr tekjutengingum

Tekjutenging	Samspil TR/ Lífeyris	Lágmark
Endurskoða tengingar milli lífeyrissj. og tryggingast.	Afnema tekjutengingu sama greiðsla til allra frá TR	Verkalýðshreyfingin þarf að semja um lágmarksviðmið framfærslu. Raunhæft mat
Tekjutenging að einhverju hámarki	Sami lífeyrir fyrir alla burtséð frá greiðslum frá lífeyrissjóðum	Raunhæft framfærslumat
Tekjutrygging	Tekjutenging í þrepum – þrepaskipting	Finna lágmarksframfærslu tölu
Tekjutenging afnumin	Einfalda tryggingakerfið	Gera kerfi sem er lífvænlegt
Tekjutengin afnumin	Hvati til að taka þátt í vinnumarkaði	Viðunandi lágmarksbætur
Tekjutengingar/skerðingar	Einfalda kerfið	
Afnám tekjutengingar TR	Gera almannatr. kerfið skilvirkara	
Afnema tekjutengingu með tilliti til skerðingar	Lífeyrisgreiðslur séu ekki „skattur“	
	Samspil almannatrygginga við lífeyrissjóði	
	Afnema samspil milli lífeyrissjóðs og almannatrygginga	
	Hvetja til að borga í sjóði	
	Verður að vera hagur að borga í lífeyrissjóð	
	Það borgi sig að greiða í lífeyrissjóð	
	Ávinningur að greiða í sjóði	
	Stokka upp kerfið hjá TR og lífeyrissjóðum	
Lífeyrissjóðir	Upplýsingar	Örorka
Færri sjóði – einfaldara kerfi	Skoða önnur kerfi t.d. á Norðurlöndum	Örorkulífeyrir alfarið tjá TR
Færri öflugri sjóði (60>4-5)	Kenna/kynna lífeyrismál í skólum þannig að fólk verði upplýst	Skerðingar af örorku
Færri öflugri sjóði	Almenn fræðsla fyrir félagsmenn um lífeyrismál á mannamáli	
Lífeyriskerfið má ekki letja almennan sparnað	Samanburður við enduruppbyggð kerfi t.d. Finnland	
Hafa val hvenær fólk hefur töku		

lífeyris frá 62-67		
Jafna almenna kerfið upp, ríkislífeyrissjóði jafnist niður (vs. CPI)		
Yfirbygging er allt of mikil. Of há laun hjá stjórnnum hjá lífeyrissjóðum.		
Lífeyrisgreiðslur verði séreign		

Kerfið	Skerðing	Lámarks framfærsla
Engan skatt á ellilífeyrir	Komum fram við aldraða af virðingu ekki taka allt af þeim þó þeir fari á dvalarheimili/sjúkrast.	Ekki skerða til þeirra sem eru á elliheimilum
Sömu reglur/lög gildir fyrir opinbera og almenna lífeyrissjóði	Sjóðirnir greiði ellilífeyrir eins og þeir eru stofnaðir til. Skerði ekki gr. frá TR	Ólýðandi að elliheimili taki allan lífeyri fólks óháð upphæðum
Fræðsla- hvernig virkar kerfið	Til framtíðar er óskynsamlegt að skerða lífeyrisgreiðslur. Ungu fólkið hættir að vera í lífeyrissjóði og spara.	Lægsta skattþrep á ellilífeyri
Örorka tímabundið hjá lífeyrissjóðum ef varanlega flytjist þá á opinbera kerfið (ríkið)	Tenging lífeyrissjóða og almannatrygginga verði án skerðinga á framfærslu eða að lámarki	Almenna kerfið sé aftengt lífeyriskerfinu og gefi viðunandi framfærslu. Lífeyrir bætist ofan á almenna kerfið ca. 170-250 þús.
Öryrkjar á kostnað ríkisins	Ekki tengja einstaklinga saman – skerða	Finna lágmarksframf. sem opinbera tölu þannig ríkið geti ekki skert sitt framlag nema að takmörkuðu leyti eða bætt upp það sem vantar
TR sjái um örorkuna	Lífeyrissjóður skerði ekki greiðslur frá TR	Ekki skerða úr almannatr. kerfinu þó að fólk sé að fá úr lífeyrissjóðum
Skattar á lífeyrissjóði séu lækkaðir almennt	Afnema tekjutengingu	Öllum verði tryggð lágmarksframf. t.d. 350.000
Skattmörk beggja kerfa séu skoðuð. Skattar lækkaðir	Afnema skerðingar svo fólk sjái sér hag í að greiða í lífeyrissjóð	Lágmarksframf. 350.000
Samræmt lífeyriskerfi fyrir alla	Afnema alla tekjutengingu	Lágmarksframf. sé 250.000
Stöðva aðgangshörku í innheimtu á lífeyris ...??	Losna við tengingu milli kerfa	Lágmarksframf. þarf að standa undir rekstri einstaklings

Einfalda kerfið og passa betur upp á misnotkun á kerfinu	Engar skerðingar milli kerfa	Hvernig sem samspili TR og lífeyrissj. er háttað verður að tryggja öllum mannsæmandi lífeyrir
Lífeyrir	Draga stórlega úr skerðingum bóta almannatrygginga	Lágmarksframf. standi undir daglegum þörfum einstaklings
Meðferð hjá VIRK sem undanfara að örorkumati. Meta hvort einstaklingar séu hæfir til starfsendurhæfingar – Grípa fyrr inn í	Afnema eða minnka tekjutengingar verulega	Lágmarksframfærsla
Almannatryggingar taki meiri þátt í kostnaði vegna örorku gegnum tryggingagjald	Umbun fyrir aukinn sparnað	Almannatr. greiði út lágmarksframfærslu
Jafnræði milli lágmarksframfærslu elli og örorkubóta	Að makalífeyrir skerði ekki greiðslur atvinnuleysistrygginga	Lágmarksframf. verði að viðkomandi sé ekki verr settur við starfslok
Ekki skerða tekjur heimilisfólks elliheimila	Afnema skerðingar. Ekki skerða vegna tekna maka – ekki refsa þeim sem spara	Mannsæmandi framfærsla
Ellilífeyrir til allra óháð lífeyrissjóðsgr. 120.000	Ekki refsa þeim sparsömu	
Sameining sjóða eflir kerfið	Eign í lífeyrissjóð verði óháð gr. úr almannatr.	
Ellilífeyrir verði óskertur vegna lífeyrisgreiðslna	Greiðslur úr lífeyrissj. skerði ekki almannatr.	
	Réttur til gr.TR skerðist ekki þó fólk hafi búið sér til réttindi í lífeyrissj. eða séreign	
	Lífeyrisþegi sem fær úr lífeyrissj. og TR sem öryrki, að hann fái sínar örorkubætur án skerðingar lífeyris	
	Greiðslur úr lífeyrissj. verði ekki til að skerða bætur almannatr.	
	Viðkomandi njóti sérsparnaðar óskertum	
	Almannatr. bara fyrir þá sem minna mega sín	

Tenging milli kerfa	Almannatryggingar	Lífeyrissjóður
Draga úr tekjutengingu. Siðferði – samfélagsleg ábyrgð	Almannatryggingar viðbót við greiðslur úr lífeyrissjóði	TR sinni öryrkjum. Lífeyrissjóðir sjái um eftirlaun
Minnka tekjutengingu verulega	Grunnlífeyrir til allra – fari ekki undir ákveðin mörk	Tvímannaust endurskoðun – mjög ósanngjarnt eins og þetta er í dag
Jöfnun lífeyrisréttinda – almennt opinbert	Virkja öryrkja – sbr. VIRK	Lífeyrissjóði vantar traust
Eitt lífeyriskerfi fyrir alla	Fara úr örorkumati í virknimat	Gjöld vegna legu á hjúkrunarheimilum miðist við kostnað en ekki tekjur vistmanna
Samræmt kerfi fyrir alla landsmenn	Örorkulífeyrir verði á ábyrgð almannatrygginga	95 ára reglan verði í boði á almenna markaðnum
Fækka lífeyrissjóðum		Auka greiðslur til lífeyrissjóða
Herða reglur um örorkulífeyrir – misnotkun		Lengja viðmið v/ bóta
Einfalda kerfið. 1 greiðslustofa – 1 lífeyrissjóður		Val starfslokasamningar 65-70 ára – hækkun
Samræma og einfalda regluverkið		
Lífeyrissj. ekki samspil við TR		
Minnka afnema skerðingar milli almannatr. og lífeyrissj. – hækka frítekjumark elli- og örorkulífeyrisþega		
Hætta að tekjutengja tryggingagreiðslur við lífeyrisgreiðslur		
Engin skerðing og hana nú		
Minnka/ afnema tekjuskerðingar		
Afnema tekjutengingu – fækka skerðingum		
Allir fá grunnlífeyri		
Gegnsæi- samvinna – eftirlit		
Gegnsæi, hætta að blöffa		
Upplýsingaflæði		
Afnema tekjutengingar milli heilbrigðiskerfis og lífeyrissjóða –		

farið verði að meta starfsgetumat		
Afnema skerðingar milli lífeyrissj. og almannatr.		
Minnka skerðingar – sleppa tekjutengingum		
Endurskoða tryggingakerfið		
Aftengja almannatr. og lífeyrissjóði		

Samantekt umræðu

Mikið rætt um tekjutengingar milli almannatrygginga og lífeyrissjóða. Flestir á því að draga þurfi verulega úr samspili þannig að augljóst sé að það borgi sig að greiða í lífeyrissjóð. Skiptar skoðanir hvort afnema eigi allra tekjutengingar. Almannatryggingarkerfið og lífeyriskerfið er illskiljanlegt, gera þarf kerfið einfaldara og skýrara og bæta upplýsingaflæði. Rætt um grunnlífeyri og að hann fari ekki undir ákveðin mörk og lágmarksframfærsla sé tryggð. Rætt um hvort almannatryggingar eigi að sjá um örorkuna og að byggja eigi á starfsgetumati í stað örorkumats og auka áherslu á endurhæfingu.

Einnig mikið rætt um að jafna þurfi réttindi milli almenna markaðarins og hins opinbera. Hafa eitt lífeyrissjóðakerfi og fækka lífeyrissjóðum og auka sveigjanleika í töku lífeyris/starfslokum. Rætt um gjaldtöku á elli- og hjúkrunarheimilum. Of miklar skerðingar, gjöld eigi fremur að miðast við kostnað ekki tekjur einstaklinga.

20 atriði sem fengu flest atkvæði

- Draga úr tekjutengingu
- Afnema tekjutengingar
- Einfalda kerfið
- Endurskoða tengingar milli lífeyrissjóða og TR
- Samspil trygginga og lífeyris verði minni
- Eitt lífeyriskerfi fyrir alla
- Sömu lög/reglur gildi fyrir opinbera og almenna sjóði
- Viðunandi lágmarksbætur
- Gjöld v. legu á hjúkrunarheimili miðist við kostnað en ekki tekjur vistmanna
- Örorka verði hjá TR – ellilífeyrir hjá lífeyrissj.
- Grunnlífeyri til allra fari ekki undir ákveðin mörk
- Umbun fyrir aukinn sparnað
- Starfsgetumat
- Það borgi sig að greiða í lífeyrissjóð
- Einfalda útreikninga bóta
- Betra aðgengi að upplýsingum um rétt
- Sveigjanleg starfslok
- Skýr verkaskipting
- Gera kerfið skilvirkara
- Skoða önnur kerfi á Norðurlöndunum

Viðfangsefni: Hvað þarf að gera til að tryggja ungu fólki viðunandi húsnæði á viðráðanlegum kjörum?

Leigufélög	Skattar og gjöld	Verðtrygging /samsetning
Leigufélög Búseti-Verkamannabústaðir Val um leigu eða kaup. Trygg búseta	Staðlað lóðaverð sendur undir kostnaði sveitafélagsins	Afnema verðtryggingu á neytendalánum. Sett verði þak á vexti húsnæðislána
Staðlaðar íbúðir. Einfaldar í byggingu	Lækka skatta á leigutekjum (Fjármagnstekjuskatt)	Verðtrygging lögð niður
Ráðgjöf um lánleiðir við kaup á eigin húsnæði	Lægri byggingakostnaður. Minni reglugerðir. Húsnæði við hæfi	Afnema verðtryggingu
Tekjutengja afborganir	Lækka vexti	Verðbólga – Verðtrygging helst í við raunvexti
Lífeyrissjóðir stofni félagslegt leigukerfi	Lækka lóðaverð	Lækka verðtryggingu og vexti gott aðgengi að lánum með góðum leiðbeiningum
Byggja ódýrt og staðlað	Samræma lóðaverð	Virkt eftirlit með svartri leigustarfsemi
Íbúðalánasj. Setji eignir sínar út á leigumarkað	Þinglýsingar og stimpilgjöld lögð niður	Ábyrgari fjármálastjórn
Lægri fjármagnskostnaður Verðtrygging – Vextir	Afnema stimpilgjöld	Leggja niður krónu og taka upp evru
Efla leigumarkaðinn. Setja af stað leigufélög með sanngjarnri leigu	Skattafrádrátt á fjárfestingu eigin húsnæðis	Afnám verðtryggingar á húsnæðislánum
Húsnæðisleigufélög stofnuð og njóti lægri vaxta og lengri lána	Hætta skattlagningu húsaleigubóta	Fólk hafi val um verðtryggð lán eða breytilega vexti
Verkamannabústaðakerfi	Betra samband og samstarf við skipulagsmál sveitafélaga. Lóðakostnaður	Löng lán, þak á verðtryggingu, húsnæðisbætur
Auka framboð samkeppni og val fyrir leigjendur	Lánsfé	Ný leið
Fjölga íbúðum á leigumarkaði	Lán miðast við líftíma húsnæðis og greiðslugetu	Þétting byggðar
Fastmótaðar leigureglur hjá leiguaðilum	Húsnæðislán: Greiðsla frestist meðan fólk er í námi eða atvinnulaust	Lengja lánstíma
	Vaxtagreiðslur/auka eða veita aðstoð fyrir efnalítla með útborgun	Sveigjanlegur lánstími ekki bara 25 – 40 ár
	Fá inn í kerfið þolinmótt fjármagn	
	Setja upp viðræður við allar bankastofnanir greina vandann og finna sameiginlega lausn. ASÍ + Ríkið	Seðlabankinn taki yfir öll verðtryggð lán og allar eignir
	Auka lánveitingar til byggingar leiguhúsnæðis	Seðlabankinn byggi leiguhúsnæði og endurleigi til 80-100 ára
	Hafa húsnæðisvexti á húsnæðislánum ekki yfir 3,5 %	Seðlabankinn selji eignir og láni með föstum vöxtum til 80 -100 ára

Fyrstu kaup	Tekjutengd afborgun	Vextir
Ungt fólk fái sérkjör við fyrstu íbúðakaup	Hætta skattlagningu húsaleigubóta	Afnema verðtryggingu á neytendalánum og þak verði sett á vexti á húsnæðislánum
Óháð fjármálafræðsla í skólum	Lán tekjutengt	Nýta fleiri lóðir undir íbúðarhúsnæði (þetta byggð)

Skoða aðkomu verkalýðsfélaga að húsnæðiskerfinu	Breytilegar afborganir eftir tekjum	Upplýsingar og ráðgjöf
Verkamannabústaðir. (endurvekja félagslega kerfið)	Tekjutengja afborganir	Fasta íbúðavexti óverðtryggða
Þinglýsingar og stimpilgjöld verði ekki á 1. íbúð	Útrýma svartamarkaðsbraski með íbúðir (leigu)	Verðtrygging á lánum er ekki lögmál
Lækka opinber gjöld	Aðlaga húsnæðisbótakerfið tekjum	Bæta lánakjör. Fasta vexti
Sveigjanlegri greiðslumöguleikar. Mismunandi greiðslugeta á mismunandi stigum	Leigufélög	Lækka fasteignaverð Lækka vexti Hagstæð lánakjör
Skyldusparnaður	Leigufélög án eingreiðslu við samning	Lækka vexti
Endurvekja skyldusparnaðinn	Vantar meira af litlum íbúðum á leigumarkaðnum	
Skyldusparnaður	Kaupleiga án stofnkostnaðar	
Fjármögnun	Fjölbreyttara íbúðaform Leiga langtíma/skammtíma annað	
Tekjumörk hækkuð	Fleiri íbúðir á leigumarkað	
Auka framboð minni og ódýrari íbúða	Ábyrgari leigumarkaður (leigjendur og salar)	
Auka lánveitingar til bygginga á leiguhúsnæði	Kaupleiguform	
Lán þarf að vera þannig að þú veist hvað þú greiðir af því mánaðarlega og sjáir höfuðstól lánsins lækka	Þjóða húsnæði með leigukjörum sérstaklega ætlað ungu fólki	
Ódýrara húsnæði Ódýrari byggingakostnaður Ódýrari fjármagnskostnaður	Stofna leigufálög	
Gera þeim kleift að fjármagna íbúðakaup burtséð frá eigin fé. Koma ódýrum íbúðum á leigumarkaðinn.	Efla leigumarkaðinn markvisst. Stofna leigufélög	
Leggja krónuna niður og taka upp evru	Hálfopinber leigufélög rekin af einkaaðilum og sveitafélögum	
Ekki skylda veð. Það eru alls ekki allir sem að hafa kost á því	Leigufélög	
Auka heimildir lífeyrissjóða til útlána til íbúðarkaupa	Stofna leigufélög	
Fá til Íslands erlenda banka	Byggingafélög. Fjölga úrræðum með byggingu leiguíbúða. Eða svipað og nemendagarða	
Vera með stöðugan gjaldmiðil	Leigufélög	
Kerfisbreytingar	Lán og vextir	Hugarfarsbreyting
Búa til nýtt sparnaðarkerfi fyrir ungt fólk (e.k.sparimerki) Hvatning til að spara	Lækka lóðaverð. Þetta byggð.	Fjármálalæsi
Gjaldmiðill	Stöðugt verðlag. Ath! gjaldmiðil	Einstaklingsmiðaðra greiðslumat
Stöðugleiki í fjármála og skattakerfi	Lága vexti	Sníða stakk eftir vexti
Reyna að aðlaga kerfið að því sem er á norðurlöndunum	Lækka húsnæðislánvexti	Ungu fólki (börnum og unglingum) kennt að fara með peninga
Sami stuðningur til leigu og kaupa	Enga verðtryggingu	Ráðgjöf fyrir ungt fólk
Endurstofna félagslega húsnæðiskerfið	Lækkun vaxta	Greining á framfærslu og getu
Efla leigumarkaðinn. Húsaleigufélög að norrænni fyrirmynd	Lækka vexti	Fjölga minni íbúðum á markaði
Búseti sé raunhæfur kostur	Blanda saman verðtryggðum og óverðtryggðum lánum	Fyrstu kaup

Afnema verðtrygginguna	Leigumarkaður	Tryggja ungu fólkí lánsfé á viðunandi kjörum
Verkamannabústaða kerfi	Opinber leigumarkaður með auknu eftirliti með leiguverði jafnvel hámark eftir íbúðasvæðum	Lágir vextir til fyrstu íbúðar
Verkamannaíbúðir í líkingu við eldra kerfið.	Tengja saman leiguverð á stúdentaíbúðum við framfærslu námsmanna frá LÍN	Skyldusparnaður. Í hvaða formi? Hluti séreignarsparnaðar gefi kost á úttekt v. húsnæðisakaupa
Á verkalýðsforystan að beita sér í einhverskonar Búsetakerfum	Traust leiguhúsnæði	Niðurgreidda vexti til fyrstu kaupa
Skilvirkara og ódýrara eftirlitskerfi	Stór leigufélög	Aðstoð við 1. íbúðakaup
Eftirlitskerfi með ábyrgð	Lægri leigu	Skyldusjóðssöfnun ungs fólks
Lækka leiguverð á húsnæði		Kaupleiga
Félagsíbúðir		Kaupleigubúðir
Félagslegt húsnæðiskerfi		Leiguhúsnæði sem má kaupa síðar
Auka valmöguleika - eiga – leigja		Fyrstu kaup
Leiga með vali. Eftir ca. 3-5 ár ef þú velur að kaupa. Þá er leigan sem þú ert búin að borga sett sem útborgun		Skyldusparnaður. Í hvaða formi? Hluti séreignarsparnaðar gefi kost á úttekt v. húsnæðisakaupa
Húsnæðisbætur – hækka þær og draga úr skerðingum. Samræma rétt kaupenda og leigjenda		

Leigumarkaður	Kaupleiga	Styrkir og skattar
Aukið úrval af leiguhúsnæði	Efla Búseta eða álíka félög og kynna betur	Skyldusparnaður í gegnum lífeyriskerfið. Þar sem ungt fólk getur fengið lán á lágum föstum vöxtum til kaupa fyrstu íbúðar. (frh.)
Auka leiguhúsnæði	Félag fyrir ungt fólk líkt og Búmenn fyrir þá sem eldri eru	- Verði vextir neikvæðir skerðist hugsanl. réttindi e. 40 ár. En fólkíð á þá eign sem nýtist sem lífeyrir
Auka leigumarkaðinn	Auka valmöguleika á búsetuformum	Tekjutenging bóta raunhæf.
Virkur leigumarkaður	Kaupleigumarkaður	Hækkun húsnæðisbóta og húsaleigubóta
Húsaleigusamtök	Leigusamn. sem leiða til eignarhalds.	Auka húsnæðisstyrki. Hafa þá krónutölur pr. fjölskyldu fjölda og ekki tekjutengja
Efla leigumarkað	Kaupleiga	Styrkir frá ríki í formi skattaívilnunar
Sameiginlegt leigufélag. Ríki/verkal. félög/lífeyrissj.	Félagslegt kerfi	Skyldusparnaður til kaupa á fasteign
Lífeyrissjóðir stofni leigufélög	Haga málum þannig að hvort sem menn eru í leiguhúsnæði eða eigin þá verði greiðslubyrðin venjulegu fólki viðráðanleg	Skyldusparnaður
Efla leigumarkaðinn og gera hann að raunhæfum valkosti	Endurreisa félagslega húsnæðiskerfið	Félagsleg aðstoð við innborgun fasteigna.
Stór leigufélög (traust)	Verkamannabústaði	Lán
Setja þak á leigumarkaðinn	Kaup á fasteign	Lengja í lánnum
Eiga/leiga	Hækka laun og lækka verð	Stöðugleiki fjármálakerfis/reglna
Fjölbreytni	Sanngjarnt greiðslumat	Út með verðtrygginguna
Hugarfarsbreyting	Afnám stimpil og þing-lýsingargjalda	Lækka vexti
Lækka kröfur um lúxus	Greina framboð og eftirspurn á húsnæðismarkaði (hvað þarf að byggja. Fjöldi/stærð)	Laga fjármálakerfið
		Leggja niður krónu og taka upp evru
		Viðráðanleg vaxtakjör
		Aukið lánaúrræði
		Samkeppni á lánamörkuðum
		Ráðgjöf þar sem farið er yfir fjármögnunarmöguleika verðtryggt/óverðtryggt

Samantekt umræðu

Mikill vilji til að koma á fót skyldusparnaðarkerfi sem er bundið til ráðstöfunar vegna fasteigna. Nauðsynlegt að koma á fót félagsbústaðakerfi skv. eldri fyrirmynd, þar sem bæði er í boði kaup og leiga. Efnahagslegur stöðugleiki er nauðsynlegur til að tryggja sanngjörn og stöðug vaxtakjör og leigu. Gera þarf fjölbreytilega búsetukosti að raunhæfum valkosti fyrir ungt fólk.

20 atriði sem fengu flest atkvæði

Skyldusparnaður - sparnaðarkerfi

Stofna leigufélög

Lækka vexti

Verkamannabústaði

Að húsnæðismarkaðurinn verði í höndum seðlabanka Íslands

Kaupleiga föst útborgun t.d. 10%. Leiguverð, fast verð

Samvinna Búseta og Íbúðalánasjóðs

Öflugt leigukerfi sveigjanleiki um húsnæðisstærð

Auka möguleika á leigumarkaði

Opinber leigufélög

Skyldusparnaður í gegnum lífeyriskerfið þar sem fólk getur fengið lán á lágum vöxtum til kaupa á fyrstu íbúð. Verði vextir neikvæðir, skoðast hugsanlega réttindi eftir 40 ár, en fólknið á þá eign sem nýtist sem lífeyrir

Tryggja ungu fólkni lánsfé á viðunandi kjörum

Að krefjast þess að afskriftir skili sér til lántakenda

Afnema verðtryggingu á neytendalán og þak verði sett á viðráðanlega vexti

Húsnæðisbótakerfi

Kaupleiguform

Óháð fjármálafræðsla í skólum

Skyldusparnaður til kaupa á fasteign

Viðbótarlífeyrissparnað sem húsnæðissparnað

Viðráðanleg vaxtakjör

Viðfangsefni: Hvernig lækkum við kostnað við kaup og leigu?

Úrbætur	Nýnæmi	Bótakerfi
Lífeyrissjóðirnir aðstoði fólk við að stækka við sig	Viðbótarlífeyrissparnaður sem húsnæðissparnaður	Breytingar á húsnæðisbótum mega ekki bitna á millitekjuhópum
Samvinna Búseti/Íbúðalánasjóður	Skyldusparnaður	Auðveld kaup fyrir ungt fólk
Útfæra blöndu af búsetakerfi og kaupleigukerfi	Auka þróunarvinnu til lækkunar á byggingarkostnaði	Skattaávilnun við 1. Kaup
Lánstími endurspegli notkunartíma eigna. (þolinmótt fjármagn)	Setja á skyldusparnað með skattaávilnun	Húsnæðisbótakerfi
Hugarfarsbreyting Leiga/Eiga	Húsnæðisskyldusparnaður	Jafnar húsnæðisbætur frá Ríkinu
Leigðu / Eigðu kaupleigukerfi	Afnema verðtryggingu. Viðráðanlega vexti	Vaxtaávilnanir fyrstu fimm árin án tekjuskerðingar
Búsetukerfi (sama og á Norðurlöndunum)	Skyldusparnaður	Vaxtabætur komi til niðurgreiðslu lána
Félags húsnæðiskerfi	Leggja niður verðtrygginguna af húsnæðislánum	Vaxtabætur og leigubætur verði hærrí
Jafnan rétt til búsetu	ASÍ, lífeyrissjóðir og íbúðalánasjóður vinni saman að hugmyndum	Leigufélög
Jafnan rétt vegna húsnæðis milli landshluta (unga fólk = eldra fólk) <u>Áttagafiöttrar</u>	Lánapakinn boðinn út og greitt til baka með vaxtamun	Opinber leigufélög
Seðlabankinn leggi niður verðtryggingu og endurláni með föstum vöxtum	Byggingaform	Virkur leigumarkaður
Seðlabankinn taki til sín öll verðtryggð lán og allar eignir	Lánafyrirkomulag	Auka möguleika á leigumarkaði
Pólítískt inngrip	Hámarks greiðsla á lánum miðað við tekjur. Mismun á að leggja við höfuðstól	Öflug leigukerfi sveigjanleiki um húsnæðisstærð
Að krefjast þess að afskriftir banka skili sér til lántakenda að einhverju leyti	Greiðslugeta miðist við laun eigenda á hverjum tíma. Hámark 40% af ráðstöfunartekjum	Kaupleiga. Föst útborgun t.d. 10% Fast leiguverð
	Setja vaxtaþak á íbúðalán	Tryggt verði leiguhúsnæði fyrir ungt fólk
	Raunhæft greiðslumat	Lífeyrissjóðir komi að því að leigja út íbúðir á sanngjörnu verði
	Leigja í 3-5 ár % af leigu gangi upp í útborgun ef kaupréttarákvæði er nýtt	

Byggingarform	Kostnaður	Fasteignafélög
Stærðarhagkvæmni	Tekjutengd afborgun húsnæðislána	Kynna betur húsaleigufélög á hinum Norðurlöndunum
Byggingafélög	Leiga verði tekjutengd	Leigufélög (ekki félagsleg)
Byggingareglugerð	Raunhæfara greiðslumat	Leigufélag fyrir ungt fólk 18-35 ára 30-50fm
Mörg eins hús	Lánshæfi mismunandi eftir stærð fjölskyldu	Meira flæði á leigumarkaði
Einfaldar byggingar	Raunkostnað við lóðir	Endurvekja verkó
Byggja þétt og hátt	Auðvelda hagkvæmara húsnæði	Örugg leiga

Skipuleggja og teikna hverfi af einum aðila	Fasteignasalar	Stéttarfélag ASÍ endurræsi fasteignamarkaðinn
Einfaldar innréttingar	Jafna húsnæðiskostnað milli landshluta	Leigufélög
Skattar og skyldur	Minnka spennu á lóðarverði sveitarfélaga	Leigumiðlarar
Húsaleigu og vaxtabætur verði visitölutengdar	Takmarka með lögum hækkun á húsnæði	Lífeyrissjóðir stofni leigufélög (undanþága á ávöxtunarkröfu skilyrði)
Pinglýsingargjöld	Skoða byggingakostnað	Húsnæðismarkaður
Lóðargjöld	Fast leiguverð pr. ferm	Afmá stéttaskiptingu á húsnæðismarkaði
Lækka opinber gjöld	Húsnæðisvextir og fyrstu kaup	Seðlabankinn yfirtaki verðtryggð húsnæðislán og eignir. Ameríski draumurinn
Skoða lántökukostnað	„Annuitets“ lán verði bönnuð. Jafngreiðslulán	Takmarka eignarhald erlendra ríkisborgar og fyrirtækja við 2 íbúðir (mörg lönd hafa slíka löggjöf)
Lækka viðmiðunarvexti húsnæðislána hjá þeim tekjulægstu	Þak á óverðtryggða vexti	Ónýttar íbúðir komi á markað
Verðbætur í burtu	Óháða fjármálafræðslu í skólum	Nýja tegund húsnæðislána. -Minni kostnað. – Minni skatta.
Afnema stimpilgjöld og þinglýsingargjöld	Lækka vexti við niðurgreiðslu lána	Bætur
	Vöxtum stillt í hof	Þinglýsing leigusamninga. Langa húsaleigusamninga
	Ná tökum á gengi og verðbólgu - fast gengi	Vaxtabætur til lækkunar höfuðstóls
		Hækka framfærsluviðmið

Húsnæðisvextir	Húsaleiga	Lækka bygginga-kostanað. Opinber umgjörð
Lengja í lánum. Lánin fylgi fasteign.	Byggja fleiri leiguíbúðir fyrir eldra fólk. Leiguíbúðir	Lækka lóðaverð og byggja hagstætt og einfalt húsnæði
Lækka vexti af húsnæðislánum	Lífeyrissjóðir í leigurekstur	Hugsanlegt að byggingareglugerð sé farin að vinna gegn hagkvæmni
Auðvelda skuldbreytingu	Auka framboð á minna leiguhúsnæði	Minnka reglugerðafarganið
Blanda saman verðtryggðum og óverðtryggðum lánum	Stofna húsaleigufélög	Ekki taka óraunhæfum tilboðum
Óverðtryggð lán á lágum vöxtum fyrstu árin	Er hægt að setja þak á leigukostnað pr. fermetra	Ná fram lækkun lóðaverðs
Lækkun vaxta á húsnæðislánum með tekjutengingu	Þjóða upp á kaupleigu um allt land	Lækka byggingakostnað
Vextir. Húsnæðiskerfið lúti hugsanlega öðrum forsendum en önnur lán	Auðvelda fólk kaup/ leigu á stærð húsnæðis eftir fjölskyldustærð	Meiri fjöldi íbúða undir sama þaki
Verðtrygging	Vantar meira framboð á leiguhúsnæði	Auka staðlaða framleiðslu
Verðtrygging burt	Aukinn réttur til búsetu í leiguíbúðum	Minnka kröfur um stærð íbúða
Breytingar á útreikningi/hugsanlegt afnám hennar. Eða lögmæti	Búum til opinberan leigumarkað	Minna lagt í startíð
Höfuðstóll	Læra af reynslunni	Húsnæðisbætur /Skattaafsláttur
Auðvelda innborganir á höfuðstól íbúðalána	Kynna okkur hvernig aðrir gera þetta t.d. Norðurlandþjóðirnar	Lækka skatta þegar fyrsta eign er keypt
Gjaldmiðill	Langtímahugsun í húsnæðismálum	Draga húsnæðisvexti frá skatti
Vantar stöðugleika	Skoða hvernig Norræna módelið er og lærum af því	Húsnæðisbætur- hækka-draga úr skerðingum. Samræma rétt kaupenda og leigjenda
Annan gjaldmiðil	Skoða leigufélög eins og eru á Norðurlöndum	Hækkum húsaleigubætur

Lækkun gjalda	Læra af öllum þjóðum	Hækka vaxtabætur til nýkaupa sem og eldri
Stöðugleiki í fjár og skattakerfum	Valmöguleikar	
Flutningskostnað	Stofna kommúnur	
Niðurgreiða flutningskostnað út á land	Auka mismunandi búsetuform	
Lækka flutningsgjöld á byggingarefni(tolla)	Eiga-leigja. Gefa fólki valmöguleika	
Lækkun gjalda: Þinglýsingar, lántökukostnaður, stimpilgjöld		

Leiga/Valkostir	Bótakerfi	Fjármögnun
Verkamannabústaðakerfi	Vaxtabætur komi til niðurgreiðslu lána	Endurskoða vísitölugrunn - mæling miðast við innkaupsverð
Leigusamningar frá ríki til langs tíma	Húsaleigubætur	Lengja í lánum
Leiguíbúðakerfi	Húsaleigubætur í samræmi við vaxtabætur	Afnema verðtryggingu og setja vaxtaþak á íbúðalán
Rekstrarfélög v. leigu	Vaxta og húsnæðisbætur greiðist úr sama kerfi	Minnka vægi verðtryggingar
Samkeppni milli leigu og kaupmarkaðs	Styrkur í formi skattaívilnunar	Losna við verðtryggingu nema verðtryggja laun líka
Leigufélög/stærri einingar	Húsnæðisbætur	Lækka vexti til fyrstu kaupa
Stór leigufélög	Byggingarkostnaður	Lækka vexti
Búseturéttur	Lækka lóðakostnað nær raunkostnaði	Betri lánakjör
Kaupleiga	Einfaldari hús – íbúðir	Ódýrara lánsfé
Fyrstu 3-5 árin eru leiga. Eftir það er val. Ef þú kaupir þá gengur leigan uppí sem útborgun	Greina framboð og eftirspurn mismunandi húsnæðis (stærð - verð)	Koma upp sparnaðarkerfi. Húsnæðissparnaður í stað séreignarlífeyrissparnaðar. Fyrstu ár á vinnumarkaði
Lækka fasteignaverð	Endurskoða byggingareglugerðir	Niðurgreidd lán
Þak á húsaleigu miðað við stærð	Byggjum ódýrari samgöngur	Niðurfelling stimpil- og þinglýsingargjalda
Eiga / Leigja		Ná tökum á verðbólgunni
Hugarfarsbreyting		Lág verðbólga
		Skyldusparnaður til húsnæðiskaupa
		Skyldusparnaður (sparimerki)
		Taka upp evru
		Öll aukagjöld má afnema t.d. stimpilgjöld
		Festa ísl. krónu eða fá nýjan gjaldmiðil
		Óháð ráðgjöf til að fara yfir fjármögnunarleiðir

Samantekt umræðu

Efla leigu. Jafna á milli þeirra sem eiga og leigja. Félagslegt húsnæðiskerfi. Fjölbreytileiki. Draga úr vægi verðtryggingar. Lækka byggingakostnað. Horfa til Norðurlandanna. Óháð fjármálaráðgjöf. Fjölbreytileiki í búsetuvali. Stöðugleiki. Lækka opinber gjöld. Skyldusparnaður. Sérstakur stuðningur við ungt fólk

Efstu 20 sætin í atkvæðagreiðslu

Seðlabankinn selji eignir og láni með föstum vöxtum til 80 - 100 ára
Afnám verðtryggingar og setja vaxtaþak á íbúðarlán
Endurvekja verkamannabústaði
Seðlabankinn yfirtaki verðtryggð húsnæðislán og eignir (ameríski draumurinn)
Lífeyrissjóður stofni félagslegt leigukerfi
Raunhæfara greiðslumat
Hækkun húsnæðisbóta
Jafna húsnæðiskostnað milli landshluta
Styrkur í formi skattaávilnunar til húsnæðiskaupa
Byggja þétt og hátt
Greina framboð og eftirspurn eftir mismunandi húsnæði (stærð og verð)
Húsnæðisvextir - aðrar forsendur á þeim en önnur lán
Kaupleiga
Lækka opinber gjöld
Vaxtabætur komi á niðurgreiðslu lána
Betri lánakjör
Blanda saman verðtryggðu og óverðtryggðu
Lífeyrissj. í húsnæðisrekstur
Lóðagjöld
Lægri byggingarkostnað, minni reglugerðir/húsnæði við hæfi